

GÜRÜLTÜ ÇAĞINDA SESSİZLİK

Fatih BARİTÇİ

Dr. Öğretim Üyesi

Aksaray Üniversitesi İletişim Fakültesi

fatihbaritci@aksaray.edu.tr

ORCID ID: 0000-0002-1283-821X

Makale Bilgileri / Article Information

Makale Türü / Type : Kitap Değerlendirmesi / Book Review

Geliş Tarihi / Received : 13.06.2023

Kabul Tarihi / Accepted : 16.08.2023

**Erling Kagge, *Gürültü Çağında Sessizlik*,
İstanbul: Alfa Yayınları, 2020, 124 s.**

Gürültü modern dünyanın değişmez bir gerçeğidir. Hatta modern hayat deyince birçoklarının aklına gürültü gelir. Çünkü modern hayatın içinde yer alan neredeyse her şey bir gürültü kaynağıdır. Kullanılan tüm araç gereçler, kalabalık insan toplulukları, uğuldayan teknolojik cihazlar vs. modern hayatı kuşatan muazzam gürültü kaynaklarıdır. Gündelik hayatın koşturmacası içinde maruz kaldığı gürültüyü neredeyse hiç fark etmeyen insanoğlu, aslında hem zihnen hem de ruhen büyük bir yorgunluğa katlanır. Ne zaman ki bu hengameden uzaklaşma fırsatı yakaladığında veya gecenin en ıssız saatlerinde uyanık olduğunda farkında olmadan ne kadar şiddetli bir gürültüye maruz kaldığının farkına varır.

Norveçli kâşif ve yayıncı Erling Kagge *Gürültü Çağında Sessizlik* (2020) adlı kitabında okuyuculara insanın gürültüden kaçarak sessizliğe nasıl sığınabileceğinin yollarını gösterir. Kagge bu amaçla kendi tecrübelerinden hareketle yola çıkar. Açıkçası, Erling Kagge'nin deneyimleri buna ziyadesiyle imkân tanımaktadır. Yazarın 1993 yılında yanında çalışan bir radyo bile olmadan Güney Kutbu'nda elli gün geçirmesi, kayakla Kuzey Kutbu'na gitmesi, Everest Dağı'na tırmanması, Atlantik Okyanusu'nun Afrika kıtası tarafını yelkenli tekneyle geçip geri dönmesi (Wheeler, 2017) gibi insanı doğa ve kendisiyle baş başa bırakan birbirinden etkileyici deneyimler yaşamış olmasının gerçek anlamda sessizliği keşfetmesine yardımcı olduğunu var saymak yanlış olmayacaktır.

Kitap adı itibarıyla gürültü çağında yaşayan insanlara seslenerek sessizliğin önemini ön plana çıkarır. Kitabı değerlendirmeye tam olarak buradan başlamakta fayda var. Kagge, içinde yaşanan çağı "gürültü çağı" olarak tanımlıyor. Bu tanımlama, herkesin gürültü çağının birer ferdi olduğu anlamına geliyor. Kagge'ye göre bu gürültü çağında dünyanın hengâmesinden kurtulmanın yolu sessizlikten geçer. Kitap okuyucuya ilk bakışta açıkça bu mesajı verir. Nitekim

tüm kitap boyunca Kagge'nin kişisel deneyimleri üzerinden gürültü çağında sessizliğe duyulan ihtiyaç okuyuculara sunulur.

Erling Kagge'nin *Gürültü Çağında Sessizlik* adlı kitabı ilk olarak 2017 yılında piyasaya çıkmış; 2020 yılında ise Türkçe okurun beğenisine sunulmuştur. Kagge İskoçya'daki St. Andrews Üniversitesi'nde sessizliğin önemi üzerine yaptığı bir konuşmanın ardından bir grup öğrenciyle akşam bir şeyler içmek için buluşur ve burada geçen konuşmalardan hareketle bu kitabı kaleme alma fikri ortaya çıkar. O gece öğrencilerin Kagge'ye yönelttikleri "Sessizlik nedir? Nerededir? Neden şu an hiç olmadığı kadar önemli?" (Kagge, 2020, s. 13) sorularına yazar kendi hayat deneyimleri üzerinden cevaplar bulmaya çalışır. Okurlar kitapta yer alan otuz üç kısa kesitte yazarın bu sorulara yanıt bulma girişimlerine şahit olurlar.

Kagge, öncelikle sessizliğe büyük bir önem atfettiğini sıklıkla vurgular. Okulda öğrendiği sesin fiziksel bir şey olduğu bilgisinin, diğer bir ifadeyle seslerin sayı tablosuyla ölçülmesinin tatmin edici olmadığını belirtir. Çünkü ona göre "sessizlik bir fikirden çok daha fazlası"dır. Bir duygu ve mefhumdur (Kagge, 2020, s. 29). Bu noktada yazarın sessizliği gürültü çağında yaşayan insanların hayatlarını daha anlamlı kılmamanın bir aracı olarak gördüğünü vurgulamak gerekir. Erling Kagge, 2017 yılında verdiği bir röportajda gürültünün olmaması anlamından çok daha öte bir sessizlik anlayışını ifade ettiğini belirtirken kavramı "duraklama yapmak ve içindeki boşluğu bulmakla ilgilidir, zihnini sakinleştiren ve sana sevinç getiren şeyleri yeniden keşfetmekle ilgilidir" sözleriyle ortaya koyar (*A silent interview with Erling Kagge*, 2017).

Yazara göre -kitabın başlığında da yer alan- "dünyayı dışarıda bırakma" insanın çevresinde olan bitene sırtını dönmesi anlamına gelmez; aksine bunu yaparak dünyayı çok daha berrak bir şekilde görmesi mümkün olur. Hatta hayatı daha da sevmenin yolu dünyayı dışarıda bırakmaktan geçer. Çünkü sessizliğin zenginleştirici bir yönü vardır. Sessizliğin bu vasfı son derece özel ve lükstür. Dahası, insanın yeni düşünme biçimlerine ulaşmasının anahtarıdır (Kagge, 2020, s. 37).

Kagge, insanoğlunun gürültü çağında yaşadığını, dolayısıyla sessizliğin bir baskı altında olduğunu savunur (Kagge, 2020, s. 39). Tamamen gürültüyle kaplı bir dünyada yaşayan insanın berrak düşüncelere erişebilmesi, benliğiyle bağlantı kurması ve etrafında olup bitenleri daha derinlikli bir şekilde tefekkür edebilmesinin yolu sessizliğe ulaşmasından geçer.

Gürültü çağında insanların sessizliğe ulaşmasının önünde çok fazla engel vardır. Bunların başında somut olarak gürültü deyince aklı gelen her şey yer alırken, insanların teknolojik araçlarla kurduğu yakın ilişki de sessizliğin önünde ciddi bir set şeklinde durur. Kagge'ye (2020, ss. 47-49) göre insanların özellikle ekran ve klavyelerden bir beklentiye girmesi onları gürültüye bağımlı hale getirir. Sadece bu durum bile insanın sessizliğe ne kadar ihtiyacı olduğunu gösterir. Bu beklenti, insanların bir dopamin döngüsüne girmesine yol açar. İnternet kullanıcılarının bir kısmı sosyal medyada paylaştıkları içeriklere iyi tepkiler alırken, bazıları benzer bir tepkiyle karşılaşamaz ve ilgi görmek için bekler. Hatta bu durum öyle bir hal alır ki, kullanıcılar sosyal medyadan uzaklaştıklarında bir şeyleri kaçıracakları duygusuyla yaşamak zorunda kalırlar. Diğer bir ifadeyle, FOMO (fear of missing out) etkisinde kalırlar. Bu noktada Kagge'nin savunduğu şey, sessizliğin tüm bunların karşısında bir yerde bulunduğuudur. Çünkü

sessizlik insanın yapmakta olduğu şeyin derinine inmeyle alakalıdır. Çok fazla düşünmeden deneyimlemek, anın tadını çıkarmak, hayatı başkalarıyla ve başka şeylerle yaşamamak.

Kagge bugün artık lüks diye adlandırılacak şeyin sessizlik olduğunu öne sürer. Çünkü sessizlik, lüks olarak kabul edilen her şeyden daha özel ve kalıcı bir kaliteyi içinde barındırır. Modern hayatta gürültü olgusu hayat kalitesini azaltarak huzursuzluğa yol açar, dolayısıyla sessizlik artık her canlı için bir lüks olma niteliğindedir (Kagge, 2020, s. 60). Kafasını kaldırıp etrafa bakan herkesin gördüğü tek şey bir şekilde telefonuyla meşgul olan insanlardır. Bu türden teknoloji kullanımlarını doğrudan yanlış olarak tanımlamak hatalı olabilir, ancak insanın gürültüden uzaklaşmasının ve dikkatinin dağılmasının aracısı olduğunu da kabul etmek gerekir. Dolayısıyla, modern insan Kagge'nin üzerine basarak belirttiği gibi sessizliğe her zamankinden daha fazla ihtiyaç duyar.

Kitapta sıklıkla gürültü kaynaklarından ve sessizlik ihtiyacından bahsedilirken, modern insanın telefon kullanım pratiklerine yazar birçok kere eğilmekten kendini alıkoyamaz. Bizatihi yazar kendisinin de akıllı telefonda, kendisiyle çok az ilişkisi olan bir dünyanın içinde kaybolduğunu itiraf eder. Bunu yapmaktaki amacın ise meşgul ve etkin olmaktan başka bir şey olmadığını söyler. Kagge'ye göre bu tam anlamıyla aptallığın tanımıdır (Kagge, 2020, s. 68). Bir akıllı telefonun içinde başkalarının hayatını takip ederken kendini kaybetme duygusunun, modern insanın en büyük huzursuzluk kaynaklarından biri olduğu açıktır.

Kagge, hayatın gizemlerini bulmuş insanların bunu sessizlik sayesinde kendilerini dinleyerek yaptıklarını öne sürer. Tek başına yaşamış insanlar, dağda bir başına kalan keşişler, münzevi insanlar, denizciler, çobanlar ve uzun yolculuklardan sonra evlerine dönen kaşiflere kadar birçok insan hayatın anlamını keşfedebilmelerine sessizliğin aracılık ettiğine kani olmuşlardır (Kagge, 2020, s. 71).

Gürültü çağında insanlar sessizliğe nasıl ulaşacaklar? Bu noktada Kagge'nin sıklıkla uyguladığı birkaç reçete söz konusudur. Bunların başında doğaya doğru bir seyahat yer alır. Elektronik aletlerden uzak kalmalı ve etrafta kimsenin olmadığı ıssız bir yöne gidilmeli. Ancak bu şekilde insanlar kendi yolunu takip edip sessizliğe -diğer bir ifadeyle kendini bulmaya- yaklaşmış olurlar. Kagge, kendi hayat tecrübesinden hareketle uzun bir süre ayaklarının üzerinde giderek ulaştığı sessizliğin her yerde bulunabileceğini savunur. Sessizliğe ulaşmak, insanın kendisini biraz geri çekmesiyle ilgilidir (Kagge, 2020, ss. 107-108).

Gürültü Çağında Sessizlik okuyucularına açık bir şekilde gürültüyle olan ilişkilerini gözden geçirmelerini tavsiye eder. Bugün son derece hızlı ve gürültülü bir dünyada yaşayan insanlar için huzuru ve derin bir anlayışı bulma yolunun sessizliği kucaklamaktan geçtiğini iddia eder. Kitapta insanlar sessizlik ve kendi iç gözlemlerini yapabilecekleri anları aramaya teşvik edilirler.

Yazarın kitapta öne sürdüğü en önemli argüman, sessizliğin insan hayatını dönüştürme ve tecrübelerini zenginleştirme potansiyeli taşıdığıdır. Yazara göre her insan mutlak bir şekilde sessizliğe ihtiyaç duyar; sessizlik sayesinde hem hayatı daha iyi anlamının kapısını aralayabilir hem de kendi yolunu bulabilir. Yazarın sessizliği bulmak için okurlarına tavsiyesi ise kendi

başlarına doğada vakit geçirmeleri ve teknolojik araçlardan -mümkün olduğunca- uzak kalmalarıdır.

KAYNAKÇA

A *silent interview with Erling Kagge.* (2017).
https://www.youtube.com/watch?v=EVOp14a_07A adresinden erişildi.

Kagge, E. (2020). *Gürültü Çağında Sessizlik.* (N. Bakar-Langeland, Çev.) (2. bs.). İstanbul: Alfa Yayınları.

Wheeler, S. (2017, 21 Aralık). Review: Erling Kagge, a Man in Search of 'Silence'. *The Wall Street Journal*. 10 Haziran 2023 tarihinde <https://www.wsj.com/articles/review-erling-kagge-a-man-in-search-of-silence-1513899033> adresinden erişildi.

TİRAD

Tirebolu İletişim Fakültesi
Akademik Dergisi